శ్రీ

చింతామణి.

ఇది మాసమునకొకసారి ప్రకటింపఁబడును.

సంపుటము ౩.] రాజమహేంద్రవరము. విజయసంవత్సర పుష్యమాసము. [సంచిక ౭.

పండితరాజశతకము, ద్వితీయము. (౨౮౪-పుట శేషము.)

తే॥ గీ॥ ఊబుకుదుఘుఘుండవె? రాలుప పుదకణము;|
తానకోయిల నిది యమర్త్యవ్యాళులమ్ము|
చాలఁ; విధిగతిఁ బడెమరి గాలిపీవ,|
నెందొ? నీ; వెందొ? యిది; జలబిందువెందొ॥ ౭౨॥

ఆ॥ గీ॥ కథవి? నిమఁజేరుఁ జెక్కు-మేఘములు; వడిగ|
జీవనము లిమ్ము,తగ;మునిశేఖరుండు|
కలశజుఁడు హస్తకిసలయ గర్భమందు|
బడిసెఁడుగఁజేయు, నిను చేఁడఁబోరొ నెవఁడు॥ ౭౩॥

తే॥ గీ॥ సుజనవిత్తములను భుజియింత్రుసాధులె,| చెలఁగి మావిపండ్లు చిలుకలట్లు;|
కుజనవిత్తములను గూళలె తిందురు,| వేఁపపండ్లు కాకిపిట్టలట్లు॥ ౭౪॥

ఉ॥ తమ్ములఁబోలు పుష్పములు, తద్ఘనంబగు పండులు,న్నతి|
త్వమ్ముచు,గల్గు బూరుగను పాదపమే,గని,రౌలనుండి,కీ|
రమ్ములు వచ్చి,చెక్కులలర, న్భుజియించి,విపాకమెుందుకా|
లమ్మున, నాశ గోయుచుఁ,దొలంగె,ఁగలంగి,వృథాశ్రమంబునన్॥ ౭౫॥

ఆ॥ గీ॥ గుణములుగుణములవు,గుణతత్వవిదులందు;|
నవి,యు,దోసములవు, నగుణులందుఁ;|
దియ్యనీటఁబుట్టి తియ్యనివవు నేళ్లు,|
కడలిఁగలసి, క్రోలఁగావు;గాదె॥ ౭౬॥

ఆ॥ గీ॥ కప్పురంపుధూళిఁగావించిపాదు,కస్తూరి దోహదంపు సొంపొనర్చి,|
హిమజలంపుకడవలెన్నఁటఁదడిపిన,|నుల్లి పాయువిడునె? తల్లిగుణము॥ ౭౭॥

తే॥ గీ॥ దుశ్చరిత్రుల సంగతి, దోసగు లోసఁగు|
మంచివారికి; నిటఁ జెక్కు మాటలేల;|
రావణుఁడు దొంగలించెను రామభార్యఁ;|
జెంది బంధము దక్షిణ సింధురాజు॥ ౭౮॥

తే॥ గీ॥ మణిమయంబగు రాణులమందిరమున। నిలుచునే; నని, మిక్కిలి నీళ్లకుండు।
పిల్లి?; వెలినున్న యేనుఁగు పిల్ల,యొప్పఁ। జెందుఁగాని సేతఁబట్టాభిషేక వేళ॥ ౨౯॥

ఉ॥ ఉన్మత్తపూవ? భూతపతియున్నెనుచాలను ధాంతువాసయో।
గ్గ్యమ్మగుచోట, ధూర్త? నినుఁ; నైనను జేయుదువే? తావల్పికా।
సమ్ముగనంగ, నంధతమసంబడఁగించువె! రేవెలుంగుర।
త్నమ్ములుజాలువాఅగనానర్తువె? వారిధిఁబొంగఁజేయుదే॥ ౩౦॥

ఆ॥ గీ॥ చెందివేనినగుచు జెట్టులాచెట్టులే;। యూ పసిఁడి పొంది యడ్రుతేల;।
వేఁప తుమ్మకొడి సెవ్వఁతుమ్ములనుజఁద।సమ్ములగుమలయమె,నగపతియగు॥ ౩౧॥

చం॥ అజల, మమత్స్య కచ్ఛప, మనబ్జ, మనాళ, మకంద, మస్తనీ।
డజముగ,ఁ బ్రొద్దు, జేస్తలు, కడన్ఋుతు, వేఁగు, లేకలంబు, లే।
ద్కజనులు, సేయ, నీచెలువురూపముఁదక్కెను; జేరాకండె, చి।
క్కె; జలద, నీరునించి. యొసంగింపుము నన్నుఁ; బరోపకారకా॥ ౩౨॥

మ॥ జగయా నీయదిపైఁడి కొండకెన; యోషిత్తల్లజోరోజమై।
రగతంబౌ భవదీయరూపము; మహారాడ్దర్శనఁబీభువు।
న్నగ; నీగంధగుణంబు నన్నిటికినాతో పొచ్చగు న్నిష్టపం।
డ? గుణైకాస్పదమీవె; కప్పురముతో డంగంటు లేకుండినఁ॥ ౩౩॥

తే॥ గీ॥ కాకి తోడేలు జక్కవ కప్ప కొంగ।
లార? కేల్మోడ్చి, మిము నడె యడిగికొనెద;
కలకలము మాని, వినవింపు; పలుకుచుండె।
గండుఁగోయిల వీనుల పండువులుగ॥ ౩౪॥

ఆ॥ గీ॥ అరుగ సింహగుహకు, నబ్బునేనుఁగు కుంభ।
మున జనించు మంచి ముత్తియంబు;।
నక్కడొంక కరుగు నరునకు దొరకును।
దూడ తోఁక దెక్క తోలుముక్క॥ ౩౫॥

ఆ॥ గీ॥ మొదటఁబాము, లగ్రమునవిహంగమ్ములు,।
కొమ్మలందువాన రమ్ము, లలరు।
లందుఁదేఁటు లలరు గందపుఁజెట్టున;।
గుణము పుట్టు వారల శుభము కొఱకె॥ ౩౬॥

తే॥ గీ॥ గండుఁగోయిలపలె, నల్లగా, శరీర।
మున్నఁ, బన్నని పండులు తిన్న, సుంద।
రాభ్రువనములఁ దిరిగిన, నాత్మఘోష।
మే, యగునుగాకె నాదము చేయు నపుడు॥

చం॥ కనకనలాడు నగ్గిసెగకైవడి, నుండు, నినుండుకొండకో।
మ్మర, నళిసాళ్ళె వారిరుహ ము న్మధువానఁగ; దానిలోన, నం।
జనువెనలంగ లేమి నగుసంకటముంగణియింప; దెన్నఁ సే।
జనుఁడు ఫలైకలాలసుఁడు చాలఁగమీఁదట మాఁడుకీడులన్॥ ౭౮॥

చం॥ మొగలి ఫలించునే; పనస పూచునే; విద్యపుతీవ పూవు పం।
డ్లగను నె; యొక్కటొక్కటి కడున్ఫ్బగడొందు నొకొక్క దానికిం;।
దగునది సాధు పూజ్యమయి దాన; ననంటివి? ప్రసిద్ధిగంచవీ।
జగతిని బత్రి పుష్ప ఫలసంపద, సర్వజన ప్రవార్థమై॥ ౭౯॥

మ॥ కినుకన్గూబలు గోళ్ళఁగీఱ, గఱులన్గిల్లూడ, నాత్మాశ్రయ।
మ్మును వీడం దెగ కేవొ, కత్తలనుబల్పుం జెందు పుల్గొల్వెఱల్;।
తినుటం దేటిన రేయిఁదూఁడుతునుక ల్గ్రప్రక్తి ప్రవృద్ధంబు, ల।
భ్రనదీ కములుంగలంగ, విడు, నీరాయంచ తెంచంబగుల్॥ ౮౦॥

ఆ॥ గీ॥ ఉడుగణపరివారుఁ, డోషధీశుఁడు, సుధా।
మయశరీరుఁడు, రుచిమంతుఁడు, నగు।
నిందుఁడర్కబింబ మందినిష్ప్రభుఁడగుఁ।
పరగృహగతుఁడోరుఁడు పలుచ గాఁడె॥ ౮౧॥

కం॥ ఓరోరి శిఖి? శిఖాలం। కారమునకొసంగు మొక్కక, న్నన, నిడుదే;।
బోరనెడమ కాలిడి, విడి। కారుణ్యము, పెఱుకునెఱుకుకై యియ్యవొకో॥ ౮౨॥

ఉ॥ కానగుఁబోలు నీపురి, నొకానొక కన్నిడ; నెమ్మి? నెచ్చెలీ;।
పూనెడమాలి; నంమాఁ, బ్రియుపూర్వము,తోఁ జన, నీను,లోమముల్;।
గానక, చెంచులో, దణిమనంబున నించుక, బల్మి,నాఁగి, కా।
ళ్లూనుచుఁ ద్రొక్కి, లాగి, పురి, యూడ్చెదరాత్మ గృహంబువాకిటన్॥ ౮౩॥

చం॥ కెలికిల, నీకు నూటిగను, కెట్టుక చంచుపుటంబు, తద్దదా।
పిలి, యవలంబహీనమగు విఁటఁజిరంబు గృహించువానకో।
యిలకగుఁగాత దూరతరమీ జలధార; పయోధరా? మనం।
బలరఁగఁజేయు నీధ్వఁ యొనయొయ్య వినంగనదశ్యోఁ బున్నెముల్॥ ౮౪॥

తే॥ గీ॥ క్రొత్తమోసుగుఁబువ్వ నుకొనుచుఁ దేఁటి।
యొఁకటను దూలి, పడిఁ బడి, యూవులించు।
చిలుకనోటను, దెనె యూశింప, కవిక।
లాంగమయి,పెడలఁ దివురు, నడలుప్రబలి॥ ౮౫॥

మ॥ ఎవి, నేమనుంగుల చెక్కటూమున, నభీల్స్వవృద్ధింగనెన్; పుల్లప।
ద్మ విహారాంగ నుసంగిధూళి నతిరమ్యత్వంబు నేవందె; న।

య్యవియేమి యిశ్వరుఁడవేమి జిల్లేడుపూలందు న్విధిప్రాతికూ।
ల్యవశత్వమ్మున నస్వహమ్మునమయమ్మాయా సితంబ్రోసెదున్॥ ౯౬॥

మ॥ సిరి యిల్లమ్మి నీ, వేల్పు టెటి జలజశ్రేణ్యంతరంబందు, శ్రీ।
హరి నాభిజలజంబునం, న్మధుకరంబా నార్త రందంబే; దం।
దురం; తీవ్రంబగు కేడిజెల్లుబెలుఁగుల్ దూలింప, వ్యర్థమ్ముగా।
మరు భూమిం బొరలాడు నీటితమి, నమ్మా? దైవయోగంబునన్॥ ౯౭॥

ఉ॥ అంబర సంజ్ఞమాకసము నా; హరియన్గహనంపుపేరు శే।
కంబునకు; ద్విజాహ్వయము కాకి; భుజంగము, భోగి, దుష్పణీ।
శంబును: మొర్వరాలునగు శర్కర; కుంభిమదంబుదానమౌ।
డంబపుఁబెద్దపేరు ప్రకటంబిటుగొంచ ఱకున్నిరర్థతన్॥ ౯౮॥

మ॥ మును, మందారమరందమాని, యతిసంపుష్టాంగిరైయె, దీప్రది।
వ్యనదిం దామరతీఁగయుచ్యైలలనూఁగాడి న్బ్రిహర్షించు భృం।
గి, నియత్యాక్రమణంబునందిరుగుచున్, తీత్వంతరంబందు, చొ।
చ్చె నపోయూసరజెల్లినోర, నుపపూర్ణేవింపనేఁడానతోన్॥ ౯౯॥

చం॥ శివ శివ రెయుక్క బాలలత చెన్నగు తేనెలుటియ్యమావియు।
డ, వయసునమ్మ పొన్న భసలమ్ములపాటఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచుం।
డ, వకుళము పుష్పఁదేజ రైనె న్హ్రామలందఁగిఁ, దక్కు చెట్లు, ద।
ళ్ళ వలకులంజెలంగ, ముటుఁబెట్టు నిజేచ్ఛఁగ ఘంగలి చెపిన్॥ ౧౦౦॥

చం॥ శివ, శివతాతితాతిరతి చింతితసద్గుణ, సద్గుణాహిహా।
భవ, భవనాశ, నాశమునిపావన, పావననామ, నామరే।
డ్డవదవ, కాలకాల, పురదానవశాసన, శాసనాతిగా,।
నవనవభూతి, భూతిసిత, నాయకనాయక, మారమారకా॥

శా॥ శ్రీ చింతామణి పత్రికాధిపతికిన్ సేవాప్రసన్నుండవై।
మోచాస్వాదిమవాఙ్మయౌఘములసంముద్రింపఁజేయున్సుధీ।
వ్యాటిక్రించరియొనర్చి సర్వకవులన్హర్షంబునొందింతు, నా।
రాచఛ్ఛ్రీలలనామనోహర, శివాప్రాణేశ, వ్యాసేశ్వరా॥

గద్య॥ ఇతి శ్రీమదాశ్వలాయన సూత్రాత్రేయార్చనానసశ్యావాశ్వత్ర్యార్షేయాత్రేయసగోత్రా, కుండినామా, రామద్రావిడవైదిక వంశమౌక్తిక సనామకన్యాపరిణేతృ వేంకటాంతర్వాణిపుత్ర సీతారామాగ్రజ వ్యాసమూర్తి శాస్త్రింధీరికృతేష్టదేవతా సమర్పిత శ్రీ జగన్నాథ పండితరాజ ప్రణీత భామినీవిలాస ప్రాస్తావికవిలాసదృశ్యమానా సమానపద్య సమానద్వితీయ శతకము సంపూర్ణము.

---

300 (సశేషము.) ఆకుండి-వ్యాసమూర్తి శాస్త్రి.